

Deres ref: 21/3717

Oslo, 10. januar 2022

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – ENDRINGER I GJELDSORDNINGSLOVEN OG LIVSOPPHOLDSFORSKRIFTEN

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

Tiden fra skyldners gjeldsproblemer oppstår til gjeldsordning er i stand, er etter dagens praksis for lang. Det må ikke undervurderes hvor krevende dette tidsspennet med usikkerhet er for skyldner. Vi er derfor meget positive til departementets ønske om å effektivisere gjeldsordningsprosessen. I det følgende ønsker vi å knytte noen bemerkninger til noen av de forslagene departementet ønsker innspill til.

2. Departementets arbeid med revisjonen

Vi ønsker å trekke frem og honorere departementets arbeid med revisjonen av gjeldsordningsloven. Ved å etablere en referansegruppe som har bidratt med synspunkter og innspill virker departementet å ha funnet ut hvor skoen trykker i den nåværende loven. Etter vårt syn har dette resultert i gode og velbegrunnede endringsforslag. Lovarbeidet er et eksempel til etterfølgelse.

3. Nylig stiftet gjeld

Vi er enige med departementet om at gjeldens karakter, tidspunkt for stiftelse og hvordan den har oppstått bør inngå i vurderingen av om gjelden er støtende. Vi er også enige i vurderingene knyttet til om andelen nystiftet gjeld skal inngå som et særskilt vurderingstema i støtendevurderingen. Vi støtter derfor det første forslaget på side 28.

Forslaget, som bygger på en mer skjønnsmessig regel, kan riktignok føre til mindre forutberegnelighet for om skyldners søknad om gjeldsordning blir innvilget. Det tillegges av oss begrenset vekt. Det er i stedet avgjørende at utformingen legger grunnlaget for at rettsstillingen til skyldnere generelt kan styrkes, ved at skyldnerens generelle situasjon i større grad vurderes.

4. Kravet til egenforsøk

Kravet til egenforsøk skal balansere en rekke hensyn mot hverandre, og vektingen av hensynene har praktisk viktige konsekvenser for skyldner. På den ene siden er det viktig at kravet er utformet slik at skyldner får eierskap til og oversikt over egne gjeldsproblemer. På den annen side er det viktig at kravet ikke utformes slik at det forsinker prosessen skyldner har startet, med å komme seg ut av sine økonomiske problemer.

Forslaget i § 1-3 annet ledd virker etter vårt syn å balansere hensynene mot hverandre. Det innebærer at vi mener at kravet til egenforsøk ikke bør oppheves fullstendig.

5. Kunngjøring av anmeldelse av krav og preklusivitet

Vi er positive til at kravsanmeldelse til Norsk Lysingsblad gjøres preklusiv for profesjonelle kreditorer og oppkrevdere. Vi legger vekt på at det vil lette mengden av endringssaker uteglemte krav medfører, og at det vil skape forutberegnelighet for skyldner.

En slik løsning virker heller ikke å være uforholdsmessig tyngende for de profesjonelle aktørene det vil berøre, som kan ha automatiserte løsninger.

6. Gjeldsordning mer enn én gang

Det virker som en fornuftig løsning at tidligere gjeldsordning gjøres til ett av momentene i støtendevurderingen. Vurderingen av om gjeldsordning er støtende og om det foreligger «særlige forhold» henger nært sammen. Løsningen fremstår derfor som en retts teknisk god løsning.

7. Livsoppholdssatsene

Livsoppholdssatsene er lave. Etter vårt syn påtvinger de skyldner til å leve under en grense som er uverdigg. Det kan ikke være slik at livsoppholdssatsene ikke strekker til nødvendige løpende utgifter. Spesielt ikke at de lave livsoppholdssatsene går utover barn i skyldners husholdning, slik Namsfogden i Oslo, Asker og Bærum beskriver. Vi mener derfor at livsoppholdssatsene bør heves.

8. Gjeldsordningsperiodens lengde

Som det er beskrevet i høringsnotatet er gjeldsordning tyngende. Etter vårt syn er det ved fastleggingen av gjeldsordningsperiodens lengde avgjørende at skyldner lever på et eksistensminimum. Dette er et nivå som gir begrensede muligheter for livsutfoldelse. Vi er derfor skeptiske til at det er nødvendig at skyldner lever i et gjeldsordningsregime i så lenge som fem år.

Dagens lange tidsramme må også ses i sammenheng med ventetiden fra gjeldsordning søkes om til gjeldsordning går i stand. Som notatet beskriver kan denne perioden være så lang som to år. Dette tidsspennet kan virke demotiverende og lite rehabiliterende for skyldner. Vårt prinsipielle syn er derfor at gjeldsordningsperioden normalt skal være tre år.

En gjeldsordningsperiode på tre år er imidlertid ikke et av departementets forslag. Av de forslagene departementet skisserer ligger forslag nummer 1 nærmest en gjeldsordningsperiode

på tre år. Hvis gjeldsordningsperioden ikke kortes ned støtter vi derfor i stedet at gjeldsordningsperioden normalt skal være fem år, men at det skal bli lettere å fastsette en kortere periode av sosiale hensyn.

9. Etterperioden

Av hensynet til forutsigbarhet for skyldneren bør hovedregelen være at gjeldsordning skal være et endelig oppgjør når gjeldsperioden er gjennomført. Vi støtter derfor forslaget om at etterperioden oppheves.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreninga på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Petter Dines Olsen, Mathias Gravdehaug og Lars Arnesen
Rettspolitisk forening